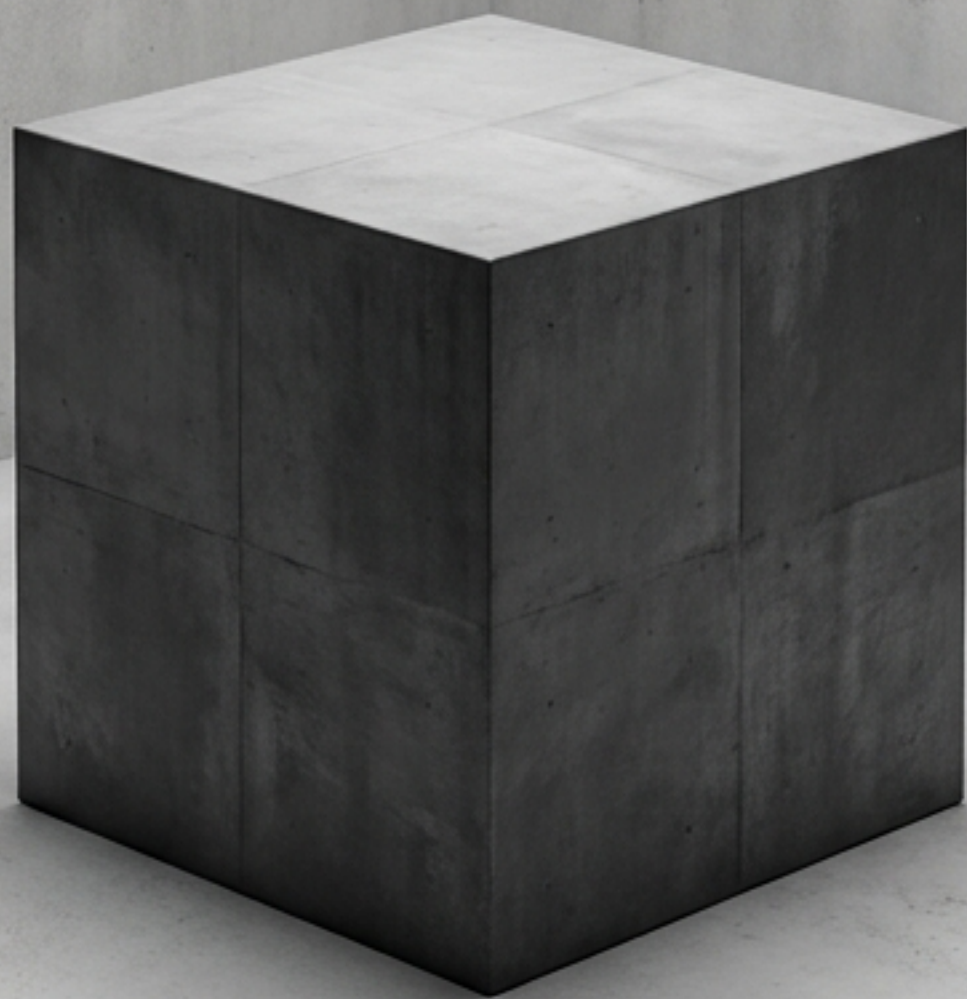

Чи може інституція турботи залишатися ієрархічною?

Постієрархічний аналіз
кураторського повороту (на основі
розбору кейсу ЦСМ у Вільнюсі).

Від дистанції...

Герметичність, елітарність, концептуальна замкненість.
Мистецька інституція як «нейтральний контейнер».

...До турботи.

Кейс: Виставка «Superklijai»
(гібридні істоти,
постгуманістична уява).

Кейс: Виставки «Varpai ir
patrankos» та «Sienos yra
naktiniai gyvūnai» (пряма
політична реакція на
мілітаризацію, колоніалізм
та війну).

Симпоезис, дружба, вразливість,
міжвидове співіснування.

Інституція більше не є нейтральною — вона переозначає свої відносини з реальністю.

Мистецька інституція як агент змін, відмовляючись від пасивності на користь активної участі та соціальної відповідальності.

Пастка безпечного простору та ризик естетизації.

Безпечний виставковий простір може «знешкоджувати» реальні образи війни.

Емпатія ризикує стати дипломатично врівноваженим видовищем.

Критика влади перетворюється на комерціалізований та естетично привабливий продукт.

Систему влади можна гостро критикувати у виставковому залі так, що її реальна інституційна структура залишиться абсолютно недоторканою.

Хто має право визначати «Турботу»?

Постгуманістичний зміст виставок ще не створює постієрархічної інституції. Інституція сама обирає говорити про маргіналізовані досвіди та співіснування. Але якщо право визначати легітимні перспективи належить виключно центру, то архітектура рішень залишається непорушною. Турботливий центр усе одно залишається монархією.

Ілюзія співучасті: Залучення ще не є розподілом влади.

Крок 1: Доступність

Увійти і зрозуміти зміст інституції.

Крок 2: Залучення

Дискутувати, реагувати, ділитися враженнями в освітніх програмах.

Крок 3: Інституційна суб'єктність

Визначати проблеми, створювати альтернативи, розподіляти ресурси.

Тільки тут
починається
постієрархія.

Парадокс виставки «Superklijai»: інституція говорить про близькість, але скульптур торкатися заборонено. Глядач входить у заздалегідь спроектоване середовище, межі якого визначили інші.

Дві різні інституції (Матриця трансформації)

Турботлива ієрархія

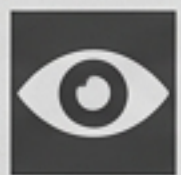
Програма: Центр обирає програму турботи

Відбір: Куратори вирішують, кого залучати

Аудиторія: Запрошена переживати й тлумачити

Меншини: Їм «надають видимість»

Співтворення: Це тема виставки

Влада: Критикується зовнішня влада

Постієрархічна інституція

Програма: Учасники впливають на напрям програми

Відбір: Проблеми формуються розподілено

Аудиторія: Бере участь в інституційному пізнанні

Меншини: Вони самі визначають умови своєї видимості

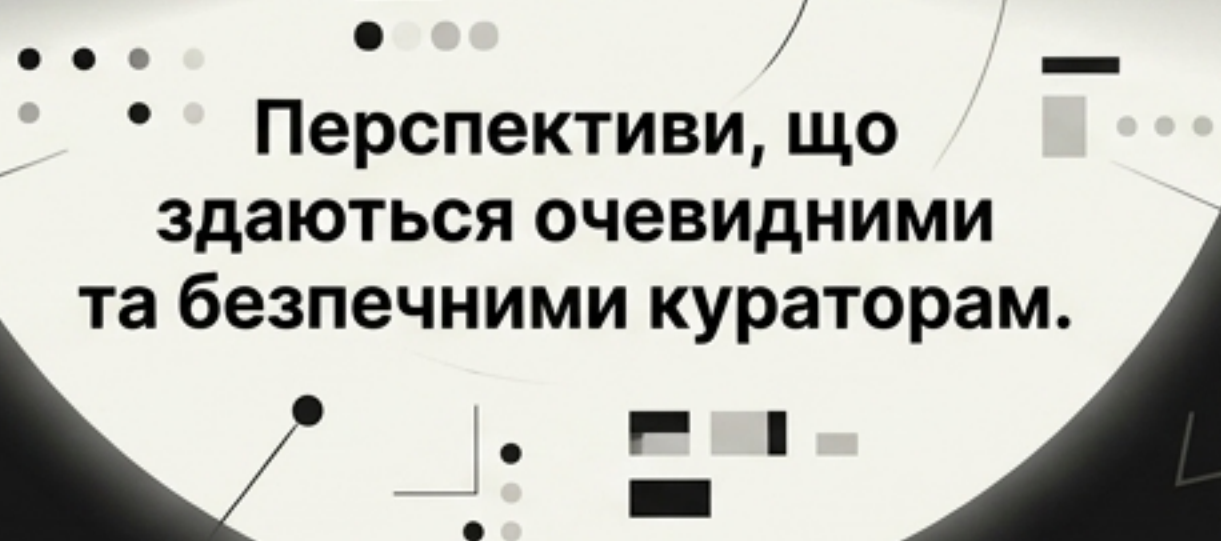

Співтворення: Це спосіб ухвалення рішень

Влада: Власна влада відбору стає видимою

Межа пізнання закритої групи.

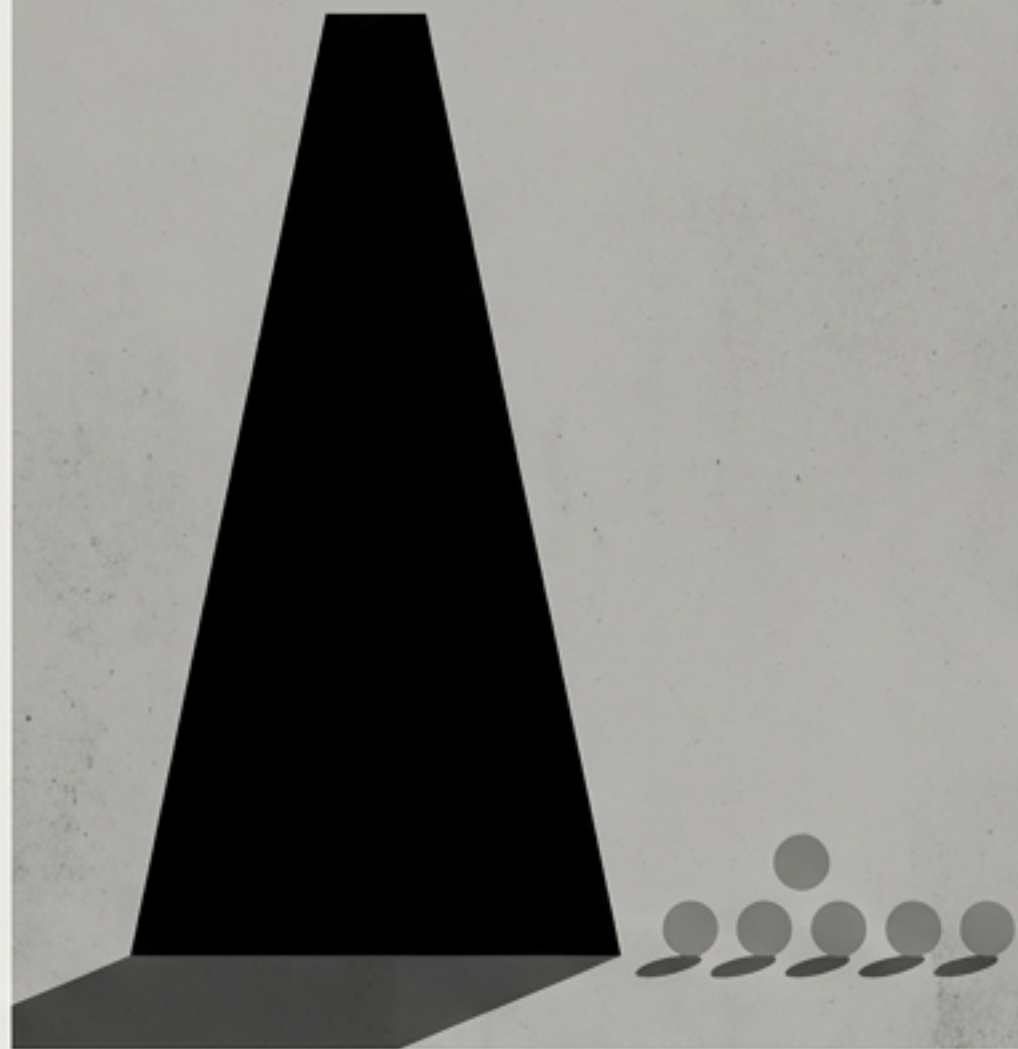

Невидимі автори, витіснені перспективи, реальна моральна напруга, «незручні» альтернативи.

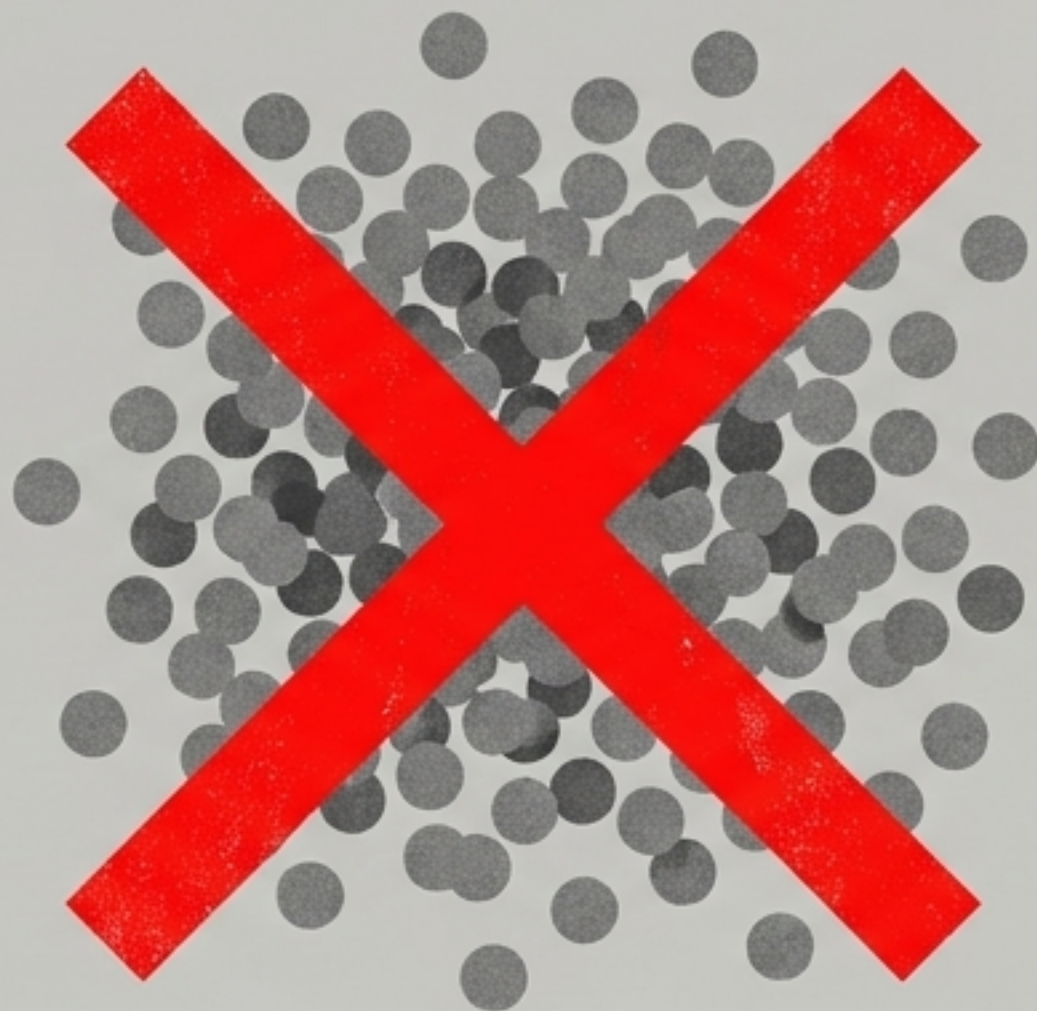
Невидимий вплив — це не обов'язково корупція чи тиск спонсорів. Найчастіше це **природна межа пізнання закритої групи**. Куратор може щиро уникати конформізму, але залишатися бранцем власного морального середовища.

Постієрархія ≠ Диктат більшості

Ієрархія

Диктат більшості

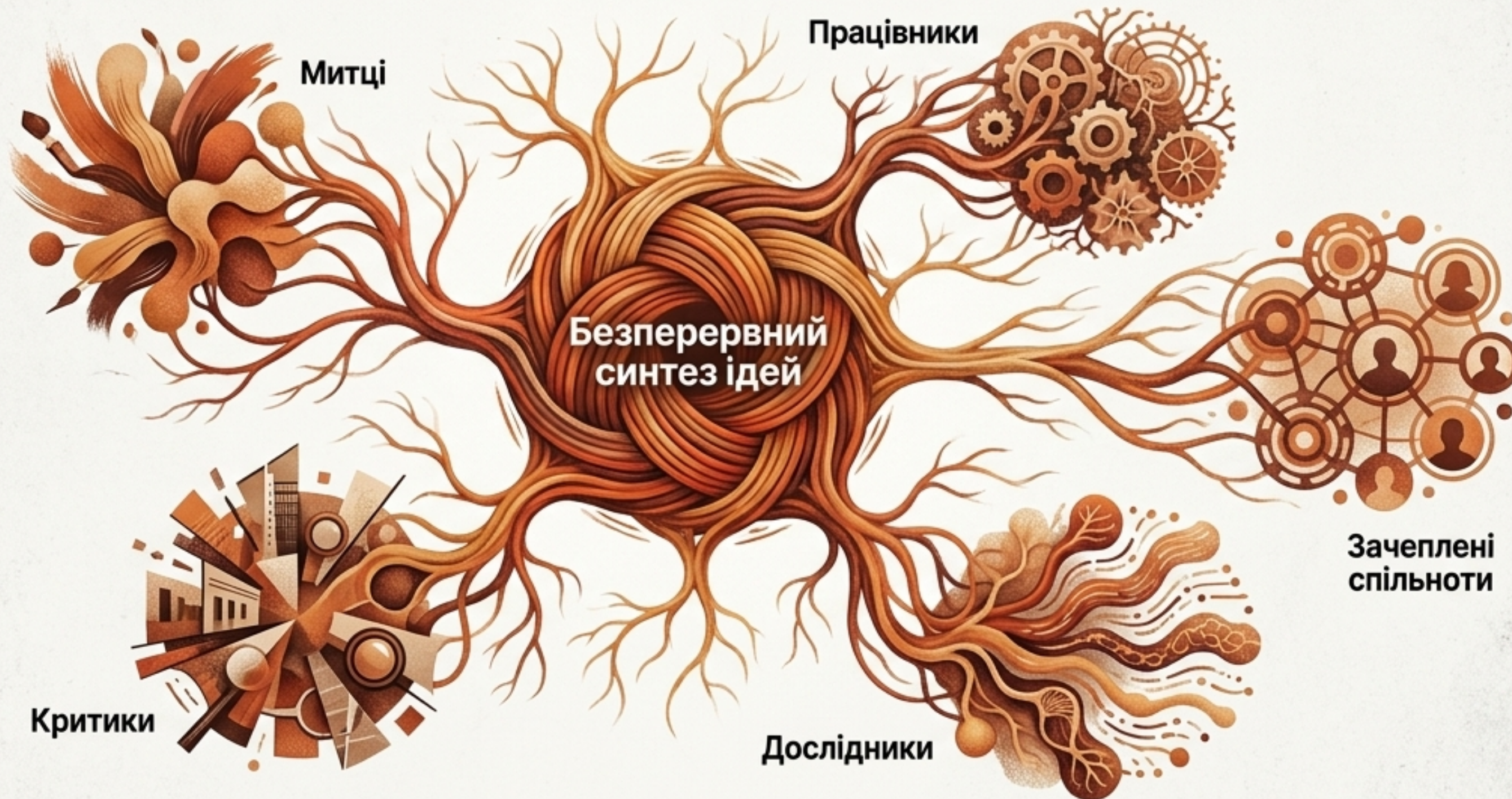
Постієрархія

Культуру не можна звести до опитування чи платформного рейтингу. Це лише замінило б ієрархію диктатом натовпу, знищивши складність та етику.

Постієрархія не усуває мистецьку та кураторську компетентність. Вона просто відокремлює експертизу від монопольного права вирішувати.

Середовище колективного інтелекту.

Як може діяти публічна культурна інституція (наприклад, ЦСМ):

- Створення постійного середовища для розподіленої рішальної діяльності.
- Об'єднання фахівців, меншин та аудиторій для виявлення непомічених проблем та аргументованої поляризації.

Механізм системи: Обліковувана анонімність.

Відоме ім'я, посада чи інституційна належність більше не можуть безпосередньо визначати вагу пропозиції.

Відповідальність не зникає, вона тає прозорістю.

Колективний
пул ідей

Куратори /
Керівництво

Остаточне рішення не
не обов'язково автоматично
віддається алгоритму.
Але інституція більше
не може спиратися лише
на закрите внутрішнє
обговорення.

Якщо керівництво
відхиляється від
структурованого
колективного результату,
воно зобов'язане це
публічно аргументувати.
Влада відбору стає
видимою і перевірюваною.

Реалізація

Публічне
пояснення

КОЛЕКТИВНА УЯВА ЩЕ НЕ Є КОЛЕКТИВНОЮ СУБ'ЄКТНІСТЮ.

Інституція може скільки завгодно пропонувати нам уявляти світ без ієрархій на своїх виставках. Але поки вона не допускає нас до рішень про власну діяльність та розподіл спільних ресурсів — вона лише грається у симпоезис.

Нова виставка ЧИ НОВИЙ СВІТ?

Кураторський перехід від дистанції до турботи стає інституційним лише тоді, коли співтворення охоплює ресурси.

Питання не в тому, **ЩО** говорить інституція.

Питання в тому, **хто вирішує, що вона скаже.**

Саме тут проходить визначальна межа.

[Практична реалізація інфраструктури:
платформа METACON → metacon.it]